

## Sołtys na sesji rady gminy – prawa i wyzwania - Agnieszka Jerka

Sołtys uczestniczy w pracach rady gminy na podstawie art. 37a. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym na zasadach określonych w statucie gminy, bez prawa do głosowania. Problem pojawia się wówczas, gdy statuty gmin nie precyzują zasad uczestnictwa sołtysów, co prowadzi do sytuacji uzależnionej od woli przewodniczącego rady, lokalnych zwyczajów, czy układów władzy. Niestety, w wielu przypadkach sołtysi mogą zabierać głos jedynie w sprawach dotyczących ich sołectw lub dopiero na koniec sesji, co znacząco ogranicza ich wpływ na kształtowanie uchwał i decyzji rady. W gminach, gdzie stawia się na demokratyczny, partycypacyjny system sprawowania władzy lokalnej, sołtysi na sesji mogą wypowiadać się zawsze, gdy zgłoszą taką potrzebę. Aby zapewnić lepszą reprezentację interesów mieszkańców, kluczowe jest umożliwienie sołtysom udziału w pracach komisji, gdzie odbywają się dyskusje nad projektami uchwał. Statut gminy powinien jasno określać zasady tego uczestnictwa.

Zgodnie z art. 20. ust. 1b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obrady rady gminy są transmitowane, rejestrowane i udostępniane mieszkańcom poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie gminy itp. Wiele gmin nie stosuje tych zasad w odniesieniu do prac komisji, co ogranicza transparentność oraz kontrolę społeczną. Komisje są jawne, może w nich uczestniczyć każdy, kto wyrazi taką wolę, jednak ze względu na nieskuteczny sposób powiadamiania o ich posiedzeniach sołtysi nie mają możliwości wzięcia w nich udziału. Brakuje regulacji w statutach gmin dotyczących informowania sołtysów o pracach komisji. Taki stan rzeczy wpływa negatywnie na ich partycypację, nie mają pełnej wiedzy na temat prowadzonych prac i procedur.

Sesje rady gminy przygotowuje i prowadzi przewodniczący rady, jest on również zobowiązany do skutecznego poinformowania o zwołaniu sesji radnych i sołtysów na takich samych zasadach. Oznacza to, że oprócz zawiadomienia, w/w otrzymują porządek obrad oraz projekty uchwał. Niestety, często zdarza się, że

przewodniczący naruszają przepisy prawa jedynie zawiadamiając sołtysów o sesji. W niektórych przypadkach smsem, w innych ustnie, telefonicznie, czy dostarczając zawiadomienie wraz porządkiem obrad przez gminnego gońca. Czego brakuje w tych sytuacjach? Oczywiście projektów uchwał... Smutne jest to, że przypadki tak rażącego naruszania prawa zdarzają się przewodniczącym, którzy do wyborów samorządowych szli z hasłami o udziału mieszkańców, sołtysów w życiu gminy. Jak widać, punkt widzenia zależy od punktu siedzenia.

Udział w pracach rady gminy jest prawem każdego obywatela. Sołtys działa na takich samych zasadach, jak każdy inny mieszkaniec, czyli może brać udział w sesji, ma takie prawo, ale nie można postrzegać tego jako obowiązku. Sołtys nie otrzymuje od pracodawcy dnia wolnego, czy zwolnienia z pracy na czas trwania sesji, jak to dzieje się w przypadku radnych. Wymuszanie obecności na sesji potrąceniami z diety za nieobecność jest niesprawiedliwe, zwłaszcza, że sołtys pełni swoją funkcję jako przedstawiciel wspólnoty mieszkańców, powinien być zatem aktywnym uczestnikiem procesu stanowienia prawa lokalnego. Powinny umożliwić mu to właściwie napisane statuty gmin, które zagwarantują sołtysom możliwość zabierania głosu oraz reprezentowania woli mieszkańców na sesji. Istotną kwestią jest postawa przewodniczących rad, którzy zobowiązani są do przestrzegania przepisów prawa w tym aspekcie.

Sołtys będący jednocześnie radnym ma możliwość aktywnego uczestniczenia w pracach rady, poprzez zgłaszanie wniosków formalnych, składanie interpelacji, zapytań, zabieranie głosu przy każdej głosowanej uchwale. Jednak, zarówno jako sołtys lub też jako osoba łącząca obie funkcję sołtysa z mandatem radnego, powinien być świadomym uczestnikiem stanowienia prawa na poziomie lokalnym. Ma obowiązek znać statut gminy, regulaminy pracy rady i komisji oraz ustawę o samorządzie gminnym. Warto też zwrócić uwagę na inne akty prawne pomocne przy rozumieniu treści uchwał przyjmowanych na sesji.

Podsumowując, uczestnictwo sołtysa w pracach rady gminy jest niezwykle istotne dla efektywnej reprezentacji mieszkańców, tylko wówczas sołtysi będą mogli pełnoprawnie uczestniczyć w procesie decyzyjnym, co przysłuży się rozwojowi lokalnych społeczności.

Agnieszka Jerka (autorka jest przewodniczącą Rady Miejskiej w Olszynie, pow. lubański, woj. dolnośląskie)